

Akadeemilise Emakeele Seltsi toimetused I

Esimene
Liivi lugemik

Kokkusäädnud

Lauri Kettunen

ja

Oskar Loorits

Tartu 1921

Ežmi

Livəd lugdəbrōntəz

Sasādənd

Prof. Lauri Kettunen

un

Štud. Oskar Loorits

Tartu 1921

EESTI
RAHVUSRAAMATUKORJ

LIVĀD TOUTLOUL.

LivĀdmō, mīn sindĀbmō,
Kui mīn tōuraz uod kil sa!
Mūrdabed ka tovva tūld
Rādanaigast perrist pūd,
Iastīd kīvabed mīn ūld:
LivĀdmōn ma āndab sūd,
LivĀdmōn ma āndab sūd!

LivĀdmō sin kēl un mēl
Sugid āb uot kuolnd vēl!
Izaizad tovviš tēdi
Mādden merkĀks nāktĀbed,
Laz teiz rānda tāuž sōg mēdi,
Laz mād kodud kazagād,
Laz mād kodud kazagād!

LivĀd mō un LivĀd mer,
LivĀd mēl un livĀd ver—
Kui ne vōibed jāra kaddē,
Kis sōb pīksta nēdi mōz?!
Aigastidi tuontē saddē
LivĀd igan un set rōz,
LivĀd igan un set rōz!

14.I.1921. - O.L.

 RĀNDALI.

Rāndali mernaigas istub,
 Sidant mur un zālām pīkstub:
 Kus set vanķlūb, āmsī pīnda . . .
 Set ku kougand uon, gēpuold,
 Sidam seldunt vodlūb sēld,
 Toiskilgst mierda rānda puold.

Patli, ābjuva um passouí,
 Āb uo ezmist ārmast jembit.
 Ašš, tulub, ašš, tulub
 Dimant-pāva spīdiji,
 Kis mād sidant pāstab,
 Kažist leija kūjastub!

Lūž, 6. XII. 1920. J. B. (27).

E D D I S Ô N A
rõnta sasādijizald.

Se um ni ežmi kõrd, kus mõzēpikstēd līvād tout sōb entšān ka īd lugdabrõntē, mis nānt jemakielkēks, līvakielkēks kēratēd; se um līvād ežmi lugdabrõntēz vanadēn un nuordēn pa-juvamēks, un ja Jumal ābtāb, siz līb vėl pāgin ūži līvād lugdabrõntēdi sie ežmāz tagan. Paldin um āiga, kus jega tout, nei piški ku ta ka laz volkē, um sōmes entšān brī jelamēz, kus amad toutēd, sūrēd un piškist, vōibēd itēz jella pas-souī pāl, un kus ka amad kiēd at itēst juvad un ama juva kēī jega īdēn um neikunei tām sindābkēī. Mikšperast āb vōi siz ka līvād tout brī vōlda un īz entšēks jella, mikšperast āb uo siz ka līvād kēī neiīz juva un tōurēz amad līvādēn?! Piddēz laz volkē pāvād, kus līvād kiēdē uigistē rōkandē! Paldin um jega līvan entšē sindābkiēdē tōurēks pidamēst un rōkandamēst entšē vaisē mūžēm, set līvē kiēdē. Un kis ni vel uigēb entšē līvē nimme un sindamēst, kis ni vel kārtāb un uigēb rōkandē līvē kiēdē, se um entšē tout, entšē iza-jema un entšē izaizad polgiji — jārapolgdēd laz volkē siz ka tāma īz!

Āb uo sugid vajag uigē līvād toutēn sieperast, ku ta paldin um nei piški. Bet ikškōrd vanšti um ka līvād tout vond sūr un veggī un tuntāb īī amad im-morgoutlēmēst mōd, mingēzkōrd um līvād tout vond pāgin jo veggī un jo sūr āb ku letkiel tout. Entšē nīnād, entšē kēnigēd at vonnēd līvādēn, un vōrēd kēnigēd

at vonnad līved, un tsiet, un s nānt kēnīg, un nīnšī. Un l
 līved sōrlāstaka at pūritand īdz kubs pīds merdī un
 nānt koigidi at kartand neiku tūlda kil saksad, kil dē-
 nād un ruotsād un amad. Un sie āigal sūr un veggē
 līved tout āb uo set jelland Kuolka nanas kōdstois-
 tans kilas neiku paldin, bet līvedī un tāuž vond a-
 ma Kurmō Tālsa sōn un pīds rand, līved at jelland
 Saksamō ruobiž sōn. Ka Vidumō rāndas at vonnad set
 līved kuņtš Nestimō ruobiž sōn. Īž se kuož, kus pal-
 din Rīga pīlāb, ka se um vana līved mō un juva vanš-
 ti sāl um vond Vēna sūs sūr tunt, b līved vālgamō. -
 Seīlī veggē un sūr um vond līved tout seissadd, āi-
 gast tāgižpēden. Un letlāst at jelland siz set līved
 tagan kougen mōl, ku piški jout, am tout.

Bet perre tuīt, saksad tān. Līved lekšt, nānt, un
 dūšīg vast, un tapl, st, nāntkaks, letlāst tegiž pa-
 āndist, saksad, un tuīt, n. Nei ne eite, tikkiž jellā,
 bet līvedī saksad tapist, pa-tuontin mōz, vōtist,
 tikkiž nānt vīla un mō un toit, letliži nānt azmōz.
 Siest āigast pāl, īrg, z līved tout jo piškiz, ks ie-
 d. Ka tuī vel 1710 āigast, s sūr mēr, un se ka nota-
 piz pīga amad līved. Perre seda īrg, z līvedī suggē,
 tegiž, un jega āigast, s kaziz līve tout emit un emit
 jo sūr, ks un lekš ka jo rikk, ks, kuņtš tegiž tuī se
 perri sūr passoulsoda un nopuošt, z vel kōrd ama lī-
 ved tout. Bet īpiž mōz, mard, līvedī iz sōita ka se
 sūr passoulsoda mitt. Seissadd, āigast at līved tap-
 land amad nālaimā, ks un at mūž, am amad nālaimad vin-
 d, and. Seissadd, āigast at līved nān, d āndī sliktiđi,
 mis vōib set nāda, un āb uot, kōtand entš dūšīg miel-

da, — siz võib müž, m uska, ku ka jedspēdan līv, d
vīnd, d adamad nēlainad un pīkst, m, st, siz ab uo
karte līva, tout kuol, m, st mit-īlmas. Pa-sadin' ai-
gastadi at līv, d jell, nd Kuolka nana, līva, kilad,
līva, jelud, līva, lōjad at, müž, m vonn, d tāsa rān-
das; mō un mōtsa, īž vana vālda mer, ne tikkiž āt,
kūl, nd īdstīd līv, d kiēda, līv, d rōkka, līv, d zin-
ga. Nei um volm, st sien siz ka müž, m: līv, d kēī ab
tuod' tāsa kadda, līv, d tout ab tuod' kuol, s! Nei pit-
kald ku um Kuolka nana, ku um vālda rānda kōnkad, ks,
ku um vōtstiji mer, nei pitkald um pīl, m, st ka lī-
v, d tout, n passouī, s!

Tartu 18.V. 1921.

O.L.

KUI KUOLKA NIM UM SUGGĀN.

Vanad līv, d tapl, st saksad, ks. Seis saks, s ikš
līvli ajiz sūrst suost leb Kuolka nana. Kuolka na-
nas perri tapl, mi voī. Līvli āndiz pūkonkš, ks saksan
pā pāl un kītiz: kuol ka rak, rz sa tāt, n jārā! - Un
nei se "kuol-ka" sōna vel paldīž pīl, b.

Košt, r, g, 15.VII.20.

A.D. (39 āig).

KUI PITR, G KILA UM SUGGĀN.

Ēzm, ks ab uo vond Pit, r, g kilas mitt, s mid, g, st.
Siz um tund ikš Sōrnō miez. Rek um tund leb tāst mōt-
sast, un se sōrnō miez um nut, n sie kuož pa Pit, r-
g, ks (sō tāt, b: pitka rek). Ēzm, ks at tunn, d tān, s nē-
īa velī, s. Jegaikš um tiend ēntš, s, tuba, un nēsti at ie-
n, d perimie-kōrand, d: Kurg, Tōriž, Sīa un Jōk. Ne at ir-
gand jell, s. Ēzm, ks ab uo vond mit-īt, s mōmiest, bet per-
r, s at tunn, d ne kurest ka vel jūr, s.

Pit, r, g, 12.VII.1920.

P.R. (85 āig.).

KUI KOŠTRAG KILA UM SUGGAN.

Ku ne līvad voī. Vidumōs un kurmōs sataptad, siz ikš piški partī voī iend tān. Kuolka nana kilge jalam. Ne atto jelland tāsa juvv, jalamast. Roust, um suggan emitan, un ne at irgand kilidi nušt.: Mustanum, Kuolka, Vaid, Sēnag, Pitrag, Koštrag, Ire, Sīkrag, Ūžkila, Īra, Pīza un Lūž. Bet perra, seda um tund mēr. Siz umať kucland tikkiž rouž jāra un um iend set Sānag-l ikš un Sīkrag-l ikš. Un ne molmad at kān. D voīšamas routiedadi, kus vōiks leud, mingā rištīng. Un ku ne at leudand rištīng tiedadi, siz umať andand sūda, ne rištīng-tiedadan. Perr, seda at irgand tūlda roust mūst kabalast — Sōrmōld un Suomast. Siz um kakš veīla tund Koštrag kille. Ikš um vond andalman, se um tiend entšēn tuba, toi veī um ka tiend entšēn tuba toiž, kuož, tegiž. Ni ne akkand jalam. Un ne kakš kuož, sōb-d vel paldīn nuttad: And-l-kōrand un Zuok.

Koštrag, 6.VII.20.

A.S. (59 āig.).

KUI LETLIST SAITĒ RANDĒ MŌIPĀIKAD.

Vārgāigal iz vo vel mit-ikš letli līvad rāndas, un līvad ka mit-īt, letlist entš vaiz, jalam iz laskat. Bet ku vārgāigā lopiz, siz Duonig baron paņ mād līve, perimiedan vāggi sūr rent pāl, un tied, tōž ka vel, neiku perimied laz maksagad tāman rent, un strōdagad ka vel neiž ku voī, jedm-l strōdand. Siz līve, perimied sārčkandaru, amad ku ikš miez, un kītist.: ku um rent, siz laz volk, rent un tied, āb, bet ku um klous, b, siz laz volk, klous, b, un rent āb. Siz baron satēliz kuldikst zoldatidi un vāntast aprink sūrīzand ulz un sōtiz līvd-n zinā, laz ne satulgad amad Duonig. Sāl ta kītīz nantēn nei: kis āb tō rōrent, maks, un klous, oie ma viskub kōranast ulz. Līve, perimied kītist amad neiku īdst: tieg-d mis tēg tōt, bet

māddan pa-jennaks. Ni baron sōtiz zōldatidi mōts, laz saralīgād kakš vedant stokidi, un pidiz līvād il'ie Duonigs. Toiz uonag ģrgiz siz sūr līvād rabbami. Baron satēl-z zōldatidi nei vakt pāl, ku mit-ikš līb āb vōiks iz-urga, un letlist voļt, ne līvād rabbajid. Aprinkizand un baron pīlist. Iž jūs, ku līvādi rabist, un kizist, idstid, vōi ne maksab, d un pakērat, b, d kuntrakt, d klousin, s pāl. Bet līvād kītist, amad: rabbagād mēdi vōi mōza, bet seda meg āb tiem. Pāgin līvād voļt, ju verrist norabd, d, ku aprinkizand kītiz baronān: mis laz sie toutk, ks tieg, ne att, ku ikš miez, nēdi rabb, m, z, ks āb vōi pieluotš, ; labakān volks, ku nēdi ajaks kōrandišt ulz, un panks netliži nānt kōrand, d silla, jo letlist āb uot, nei nei ģtsmiels neiku līvād un nēdi ašš, vōib noādakte; siz ne letlist segg, b, d ka līv, kiel un līv, idmiel jāra. Baron seda ežm, ks kil iz tō, sieperast ku letlist āb uot nei strōd, g, d rouz ku līvād, bet nei ku ta līvād, n iz vōi eminn mid, g, est tieda, siz ta voļ ka sieks mieriks. Toiz pāvan baron sōtiz siz zōldatidi pids līv, kōrandidi līv, perimēdi ulz, viskam. Zōldat, d ajist, amad roud ulz, mōts, pūd ala un āndist, letlist, n nānt kōrand, d ama līv, vīlaks. Pāgin jema, d gībist, jāra. Zōldat, d vōtist, piškist lapst jema, rīnd, est un juotist, kīlma veak, ks jougāigas un rabist, d līvādi neiku voļ irm vanīl. Siz ne perimied vōt, s, ist, tagan sie, miksperast baron nānt ulz, ētiz. Ne lekš, t, Pētarburg, d, bet iz sōt, s, sāl, d ka mid, g, est, un n ne eit, neiž.

Un nei mēg līvād saim, saseg, d letlist, ks entš rānda pāl, kus vansti jelist, set līvād.

Koštrōg, 1921.

A.S. (19).

MANIFESTIZAND.

Sie aigal, ku vārgaiga lopiz, mād kila kestar jūr tuī ikš izand broutsē sellist vanad sūrd krievu rattadaks, puoššidi kakš-kolm inīz. Se izand vostiz lešti un ūdiz peppiņi. Siz broutsēz mīm. Ta voī lānd zōldat, d segg, kus zōldat, d at vonnēd lēgaris. Sāl tiend vedam vāldin un kuts, n zōldat, d, laz sieg kuijen jegaikš set tōb nēdi lešti. Un nei ku se vedam vond tijs, nei ta tulab tāgiž rand, vostab toista kōrd lešti, noudeb tāgiš un lāb siz broutsē, un āndab zīdē, n un rovv, n un jo lāt, mīb ku um vost, n. Un tulab tāgiž rand, kolmiz kōrd. Nu, ni moiznikad kuts, bēd tānda pōdd, rjakt pāl, bet ta um kīt, n, ku siz ta līji īž se pōdd, rz, ku ta lāb sie jakt pāl. Un manifestizand iz lā.

Ku se izand voī lānd pids sūrrekk, kruog, ta izuo sizzal lānd. Grōv kant' pāl ta um siend: lagt, n selliz knaš ōrēn grōv kant' pāl un siend. Bet iez, ta um kānd vanfl, m, s, kui jelabēd rīdi pids moizidi. Un ne kolm miest, , kis tām, n un maī inīz vond, ikš um vond doktor, ikš um vond sulli un ikš um vond povar. Mit- ikš āb ūo tund, n, d seda izant, . Ikškōrd ta um tiend entē šinēi vāldin, siz um vond neijen sūri guod, tēdi rīndas, un siz unad rouž nān, d un mōtl, n, d, ku se līb ikš sūr miez. Rouž unad lān, d mōts, , lēbakotid un juod, blegilēd sālgas. Siz izand um kizz, n: kien tēg lāt, mōts, . jelan? Bet rovv, n un irm vond un ne unad kīt, n, d: izentš, n.

Nu, siz moiznikad vōtist, tām vizz, un viāte Vānt, e politsei jūr. Vāntas, t ta um sōnd vīd, d Rīg, e, Vānta politsei inīz. Ta um vīd, d Rīg, e, gub, ernātor jūr. Un gub, ernātor akkēn imm, r tām, n un vīnd pids trepidi ilz. Siz um se Vānta vaktmēstar, se um lānd pōlam gub, ernātor kādst post, kis ne Vānt, e tāgiž vīks. Gub, ernātor um kīt, n, ku ne zōldat, d, n sōb ant, d post, kis vīb, bet tām, n um lēmist jālgin, sieperast ku ta um selli jam, e rišting.

Nei se vōr, ē izand kadiz jāra. Ne at kūl, n, d, ku se

izand vol kēzar vel vond. Un sellist rōd, tāmmanān
um vond, mis mūnāigast tieb. Tām ōrōnd eittē tikkiž
Ire kestar jūr un at sāl vel paldiņ. Un siz perr,
seda ku ta lekš jāra, siz iz uo mit-īdan jemin brī
iez, rijs jell, un iz uo ka brī peks, jemin nei.

Ire, 29.VI.1920.

K.L. (90).

ENGELMAN SODA.

Mina vol vel polakaz, kim āigast vannit, ku tuī
tān, engelman sodiks, m. Ne Pitragal paņt, ānkar pāl
kakš koigs, ikš vol frantsuz koig un toi vol engal-
man. Siz tuī bēt aig, īd pitragnika perimien volī
sūr lōja līdz, uztied, d - sien paņt, tul jūr, un
kitist, jāra. Toiz perimien kah vol lōja, un kah ki-
tista jāra. Kil pōlist, alga kitag, d, bet kitist, jā-
ra. Siz ne engelmanān, d lekšt, kill, rou jūr. Rouž
vol, p, ū jāra ādag, d, bet engelmanān, d klopist, ab pāl,
alga kārtag, d, ku ne āb tiet mid, g, d. Iks engelman
tōž juod, un lekš īd, kōrand, sizz, l. Naist tōšt,
tāmman seān, d, and, juoda, bet ta iz vōta. Tōsta app, d
rokk, and, - kah iz vōta. Siz toit, periz, ks seld,
veta, un seda engelman joi un pateniz sie jedst.

Siz ne lekšt, Sānag, l, pids rand, zing, s. Sāl
vol kardon. Ka sien paņt, tul jūr, un kitist, jāra.

Siz attuī ōdag. Koik pāl laskist, sūrkal, ks, un
ne lekšt, amad koig pāl tāgiz. Toiz uo, g ne kakš
koig, lekšt, Kolk. Sāl nēiļ, lekš bēt aig. Bet ikš
piški krieva zūkar kōnka tagan lūr, z un se vōtiz las-
kiz īd engelman mō, kien vol se flaga kāds. Siz āndis-
t, koig pāl zignāl un siz īrgiz vana Kuolka soda:
Kuolkas vol baskieridi vast, un ni ne laskist, vas-
tukst. Engelmanān, d, salaskist, pivakoda, Kuolka moiz, d
un kardon kitist, jērand, z, un baskier, d ailist, tikkiž
kiž mōts. īd baskier, n akiz sūrkal, lēd vel ibiz, n
pā jāra. Siz ikš zīd ka vol sāl. Se kieriz pōna jed, d,
alga sūrkal, lēd tānda aizvōtag, laz lask, g siez, poua,
n, labak laz volka, pōna pagalam āb ku īz! -

Van seīli vol se vana Kuolka soda - āb seī-
li, ku se paldiņ saksa soda vol.

Kostrag, 11.7.20.

D.F. (74).

ĪDĀKSKINDĀ KRĪEVĀ KOIGĀ LIVĀ
RĀNDAS TOVVĀ KĀDS.

Nei vaga pāva un vond, ku mer um vond seili neka spieglī. Kingi Īdākskindā, kriev, sodakoiga, um vond mers, ānkar pāl, neika Kuolka nanast Īrg, b nei Īra joust sōn. Nu, ni um tund ōd, n sūr tōvaz un um artan koigid tikkiž jara. Set kaks koiga, um tund nei ležgal mō jūrē, ku pids būk, at astand rouž sūr mäg pāl. Ne rouž at ienād jellē. Neijen set um iend jellē, siest Īdākskindā, koigst.

Siz toiz pāva um tund merst neijen ōbiži un roušti aigē, ku at maggand neku sūrd baīkād rādanaigās, ōbb, at apud sadd, lēks, mūn ōbd, est rōdad jālgas. Un ikš vana miez un kīsk, n ōbb, st, n jālgast rōdad ulz, un zīd, d at tunn, d un vostand nēdi. Rādanaigās um vond ka papierrōdē, pāgin, bet rouž āb uo, t, tund, nd, mis se um pa-āzā, un lapst un naist at kōrrand nēdi un kūjastand neiku bīldidi. Siz at tegiž tunn, d zīd, d un vostand seda rōdē.

Ne kazakād, kis jellē eitē, ne at Īr, kruog, s vonnād kuort, l, s. Perrē, ne at lānād jedspēd, n. Īre kestar um nēdi glōiban un sieperast ta um sōnd valdiBast sūrd tādād rindē.

Īre 11. VII. 1920.

L. D. (41).

KUI MA PĒTERBORGS RŌKANDIZ LIVĀ,
KĪLDĀ.

Ikškōrd ma voī Pēterborgs. Pidd, z lekš nēla sūrd, d, izant, kruon uniform, s un rōkandist, eņtš vais, . Sāl nutiz minn, n ikš nēsti seld, rāndakiek, ks, vōi ma āb uo Klou puoga Īreld. Nā-ā, se ma ka voī. Un siz ta kītiz: ma sīnda tūnd, b, un Īrgiz rōkand, mink, ks. Ta Īž voī kapt, n kruon, koig pāl. Nu, un nī mēg rōkandizma rāndakielk, ks, un ta kiziz, kui siz sīd, mād puoljuvist ka lāb, kui sīd um jelami un tikkiž. Bet ne

kolm izant, ne eita vañtām, mis mēg rōkand, un
brīnast, mis se pa-kēl um, ku ne pāgin kēli volīi-
jid kūlānd, bet seļlist kiēd, āb. Un siz se kaptan
kītiz minnan: va ni, ne amad at vāggi sūrā un kovald
izand, bet mit-īt sōnn, ne āb sančstā, mis mēg ni
rōkand. Siest sa vōid nād, ku jega kēl um vārts
un ku sindabkiēd, sinnen mūž, um mīlīnt, ast nei-
ku mina seda tieb.

Ire 29.VI.1920.

K.L.(90).

MĀD KALAMIE JĪLAMI.

Se vol kaskind, āigast tāgiž. Īd uom, perre vāg-
gi pūgijid ied, uonāž, l vařald tuī mād iza muragal
tub, un kītiz: mēg uom magg, nki knašš, ied, bet
sāl mers roud vōitl, bād nōv, ks; ikš koig um ailān
aige un rouž pīl, bād vel pāl ille tutkam, s, iez, ne
at vel tūlda naktānd. Mēg ailizma randa. Sāl sai ju-
va pids randa tuod, d seis verst, Ireld glōib, d, b-
lō-ja. Seda vedist, lbbist, ks. Glōibijid vais, vol ikš
nuor pois, kaskind, āigast vana, ikšainagi puoga entš
jemanaatraitān (iza vol upand, n jāra). Lōja vōiž jā-
ra kadd, jegas irge. Jema iakiz vāggi un iz tō poiga
lask, glōib, m, bet puoga pōliz un lekš vegl, az. Perre
lālant muots, m, ast ne sait, sūr lōjan ležgal. Ku ne
neist, piels, ku tul, bād jūra nēdi glōib, m, siz ne
viskist, entš ōrānd sāl, gast merr, . Keudk, ks vedist,
nēdi glōib, d, b- lai, ja. Kōd, ks vol glōib, d, t, munt vol, t,
ju jedm, l jāra upand, nd. Lōja ailiz aige. Ibbist vod-
l, ast rānda pāl. Ašš, pānt, nēdi ratt, d sill, . Ikš ver-
žiz pōlaz. Min āna tōmb, az entš vāll, ast imm, rd jāra un
eitiz tāmmān pāl, . Ne vol, t, amad jāra kil, t, ānd, bet ju-
va kuop, mez jūe ne ašš, eita tegiž luok, ks. Siz nēdi
ama kila lekš tōrīnt, m. Perre kōd, ks pāv, v, jāra lāts,
ne vāggi tenist, , ku ne sōn, d juvist pitt, d un kītis-
t, , ku ne entš nōz, lāb, d kīt, m, ku ne at leud, ānd rouš-
ti, kis toista glōib, s entš jēham, ast āb rāk.

Ne vol, t, Dēn, ast perīn.

Sikrāg, 27.VI.1920.

E.P.(35).

IL LIVĒD JELAMĀZ PASSOULSODA ĀĪĢAL.

Mēg uom pāgin lāpēi vond entš izan - id,ks ka-
balt. Sieperast min izā āb uo vōind mēdi nei kazate,
neiku mina entš lāpsi. Mina vol id,ks āigast vana, siz
ma lekš vōra jūr kōrapaint,ks entš leib, peļl, m. Un
mina jeliz vōra jūs kolmkinda vīž āigast. Siz ma
pretsiz. Min nai vol neiļž vana, tāmnan vol se mōi-
pāika. Siz ma tul tēn un īrgiz jella. Se mōipāika
vol dikti palast, d. Mina īrgiz tāsa muotš, un tei nē-
di jelidi jega āigast. Siz ku ma lekš baron jūr kun-
trak sōm, siz baron ežm,ks iz pōrtieda, kis ma un, un
kiziz min kādš, vol set mina āb uo mōtsagēgar, ku ikš
seļliz nink,ks volīi mōtsagēgar. Bet mina tāmnan kī-
tiz, ku ma āb uo, un ja ta āb usk min kītamast, siz az
ta kizzag nānt mōtsakaitš kādš, ku mina āb uo mōtsas
mitte stokke vōttan. Siz baron nagriz un piekōratiz
min nim. Siz mina jeliz nei kōgin sies mōipāikas, kuētš
1915 āigast sōd, un uzpraviņtiz tikkiž entš jelud. Izand
āndiz minnan bālkad tagamaks pāl un kītiz sāl jūs, ku
ma volīi tāmnan riktig sanaks, n jega āigast entš rent
un ku sieperast ta āndaji nānt bālkad minnan vodl, m, az
pāl.

Bet ku ne jelud volē, tikkiž uzpraviņtād, siz akiz
se sūr sōda, nēlatoistan āigast, s. Mēg saima ulzaitād.
Jedmal krievoz ajiz mād kin verš, rānda jūst jāra un
vōtiz minnan nēla niema jāra. Il nē nēla niema vediz
svara pāl kižkind, vīž pud, bet mina āb uo nānd vel
sie jedst mīng, s, maks. 1915 āigast, s tulē, tegiž sak-
sad tān, s, s, s. Mikil sōd mēg iz vōim, kah vel tāsa.
Siz sōd, s, ajuz mād tikkiž alz rāndanāigast kim verš-
te jāra un kītiz: pang, d, entš ukst tikkiž viz, un
az tad vīla lōge tikkiž tān, ku tēg sōt, perr, kōd, ks
pāvvo tāgiž, ku tad vīla sōb tikkiž sōrgād un uzpašted,
ku mit-ikš āb tuod tās vīlē nopuošt, ku jega ie līb
zōdat, az, kis uzpašub, ku āb sō ne ukst ilz, murtād, un

ja kien vakt, sie notik, se sōb apstroit, d; bet ni tād, n entš, n un amad, n il kaškind, nēla stuñ- d, volm, st ulz. Ōdan tuī se sōna, un uonđ, l mēg brout- sizm, ju amad ulz un jetizm, tikkiž entš vīla kodai. Mēg lekšm, kim veršt, rādanaigast jāra mōmied jūr. Vāggi slikti aiga vol, mēg iz novim akurāt mitt, miš dag, st ulz. Ibiži mād, n vol veit, , sieperast ei piga ama vīla tām, sizz, l. Jegaikš tōž vōtt, entš jelaidi In, , bet sigš, aiga vol, lun ģigiz sad, n - lālam vol. Pā- gin, kis vōtist entš jelaid kil in, , bet perri, iz no je- laid, n siemaiga, se ei tikkiž tām, iz rand, . Siest vol nīm, st pāgin, d, n jelaid jāra mōmied, n. Mūndan eit, ōr, nd ka sizz, l rand, , rist, d eit, , vīlatin, d, voza, mis glābiz mō sizz, l, bet perri, iz sō kād, : saksad vōtist mō si- zald ulz un seit, jāra.

Se vol puolpāvan, ku mēg saim, ulz, ait, d, siz eāž, m- pāvan tuī, , vel mingi vanad, n tagan tām, . Min vel ka tuī sōm mid, g, st. Ne vol, , siez, kille, tunn, d sizz, l un sai- t, vizz, vōtt, d. Saksad tōšt, nānā roust tikkiž, mōz, lask, , bet nē pōlist, aiga nēdi lask, g, ku ne at tunn, d nē vanad, n tagan. Siz saksad iz nuclask, d ka nēdi mōz, , un ne tuī, t, tāgiž muat jūr mōl, . Sē siz vol ka perri kōrd, kus mingi mēsti vol vēl entš kom, rādanaigas. Mād, n vol vōtš, m, st entš, n ūt, kuož, kus mēg vōiksm, , led, paik, l. Ne mōmied vol, ka seļlīst, kis set mād, n vēl, st il ie pīl, . Toiz uon, g mād, n vol broutš, m, st tegiž jo koug, n. Nei mēg broutšizm, uonđ, l varald jāra un pāva leb broutšizm, , kōntš meg lledizm, , tegiž seļlīz, kis mēdi vast, vōtiz. Ka vol siz nei slikti aiga, ku tikkiž lapst vol, puolš, ōn jāra kilman. Min entš piški puoga it, , ka- bal kiziz: kus un se kuož, kus un se kuož, kus mēg tām ie- z, magg, n, labakar ku mina āb volks sind, n siez, passou- īe, ku mina kilnab jāra.

Mād, n mitt, mid, g, st iz no ka sied, . Mēg lekšm, id jūr pōlan, toiz jūr pōlan, bet ne mōmied, kiz iz uod ulz- ait, d, pēsti jegaikš kītīz: marnan āb no un mina āb vōi and, ; kus ni lāb - mād, n un āndan, st saksad, n neiku, nei. Un nei ne mōmied jelīst, sie soda aigaks: teit, volt, un ballidi, juotist sietist nēdi saksidi un pāgin neits, d, n

voít, saksad, ks lapst un ku, vel nuord naist, n, kien voít, mied soda päl: Siz mina broutsiz id puolpāvan un minn, n iz uo leib, mis na pivapāvan sieks entš lapst, ks un entš naiz, ks. Na lekš siez, kille, kus pāgin saksidi voít, kuort, is, un kei sie ama kila leb sie pāva un pōliz, az āndag un mīg, entš maks perast minn, n set id kukil leib, az maksag mis maks, z. Bet mitt, kusk, st na iz sō seda kukil. Iks peri- miez, vana pois un rikaz dikti un emiñ ku sadiñ va- kin riggast sie sigz, bet tāma kah minn, n iz vōi mīd, kukil leib, un kītiz set vel pāl: tad lib, d, n āb uo āndam, st mitt, midag, st, mūki set tād, d, n ān- dab! Un nei vol vel pāgin perimēdi sellizi; se vōiz vōlda set mingi ōrali-ōrali, kis vol selli rišting, kis seda ka apnōtliz, kui lālam, st, z nānt, n un, kis at ulz, ait, d.

Mēg voim, kaš kūd, sies kuož, s, kus mēg lekšma. Siz mēg saim, ait, d tegiz ulz, sieperast alg, mēg sōg, d entš vilī, mis mād, d, n vol kodai iend. Duonig baron jed, s, izand un mōtsaizand, ne voít, saksad, ks ids nōus un ne mīšt, mād āinad tikkiž saksad, n, al- g, mēg sōg, d entš ibiz, n un niem, n sied, and, . Kil mēg saim, tall, vel kodai ka last, d entš, n nagti sōm un mis vel volks, iend, bet zōldat, d tuít, mād- k, ks in, un iz vēl, d mād, d, n vōtt, riktig mitt, mi- d, g, st. Un sāl iz uo ka emit vōtt, midag, st. Tikkiž ukst voít, ama kilas vāldiñ, lābud jāra vōtt, d, pag- rab, ukst kah tikkiž jāra vīd, d un nagg, rd jāra kil- m, d; un kalamied, n, mis vōrg, d, nānt tikkiž vedist, saksad Duonig, kub, un sāl ne mārgand, st jāra.

Pige nēla āigast mēg voim, ulz, nōmied segg, ait, d. Set sie kevad mēg saim, kodai last, d tāgiž rand, , ku ne saksad lekšta Rīg, un Sōrmōl, . Siz mēg tuim, ka kodai un mūdē mēg iz liedan, ku nopuošt, d jelud - iz ukši, iz lābidi tuban, iz pōrant, iz ōj, emit. Pāgin jelidi, mis iz tund seda kuož, , kus ta un vond. Mōd voít, tikkiž āimanōk, ks last, d, vōrgidi mād- d, n iz uo - tikkiž vol pagalam. Kild, d iz uo mād, d, n ka midag, st sie kevad, kōd, kstoist, n āigast, s. Bet siz ku mēg, tuim, tāgiž rand, , siz ne saksad, mis voít, vel

sizal, ne diezgan mād, ka juvist, jelist, un zālist, ku mēg uom nopuost, d un mād, n un slikti. Un ne kiltist, ku ne mit sugg, ab uot, nei sīlist, az mēg rāu, k, g iz entš izand, d pāla, ku ne seda tōn, d, ku mēg sōksma ulz ait, d, ku mēg spīont, m kriev, n, ku mēg ab uonjuvad rouž, ku ab pidam saks, a kañt, . Bet siepārast mād izand, d, n vol se rēkand, ks, ku mēg sōm ulz, . ait, d: siz ieb mād vīla tikkiž nant kādd, . un ne vōtab, d sak, sa kāds tikkiž sie maks īf mād vīla. Nei se ka leks. Un vel paldiñ mēg ab uom mitt, . mingist atmaks, . sōn, d.

Nu, un nī vol irg, . mest ūd pāl jell, . Siz tai rōž, k, s nēdi vanđi jelidi kubbe, , mūdi pugiz tranžeiz jellam. Ka irgist klāks ūd pāl mōd, . un pañt, . rōž, k, z, mis jega īd, n vol, mō sizz, . l - vāll, . un nagri. Kalamied irgist veije, bet lōjad volt, . katk, . st, amad, n ōk, . d sizal. Kil amad, n iz uo neijen skōd, . , jo mūnda rīsting, n iz uo mitte midag, . st, bet mūndan tegiž vol diezgan skōd, . .

Min entš, . n ei tikkiž mōipāika vīla sizz, . l. Mina mitte midagist iz vōi nuovīd, . s ulz, . jo siz vol nei slikti rek ku ibbi ūz vōi nuovedd, . , set neijen, mis ming, . z pōr pāv, . v, siem, . zkrōm, . , leib, . un magd, . bōr, . nd - se vol tikkiž min vīla.

Ša vol saksad, . ks. Ku ne lekšta jāra, siz tuft, . sie tall, . īd, kstoist, n āigast, . s punn, . st. Ne tegiž mēdi puoš, . t, . st, . mis mād, . n vel vol. Siz Bermond tieš, . d triets, . st punnist jāra. Siz tuft, . , periz, . ks letkielnikad un ne ni at mād izand, . d. Bet ni um ka nei kougan, ku sie murk, . ks mina um nei knapp, . ks iend, ku emiñt ab vōi tied, . jell, . : sīlmad at pimd, . d, nai um švakk, . rematismus kāds jaļģsi un keižsi. Periz, . ks sai vel se sūrini puoga mād, . n, kis vol se tiejelaji, mersakēji, mōkindaji, se sai kōdskim, . āigast, . s vōtt, . d dienast, . . Un nī mād, . n ab uo emiñd mitte īt, . kis īf mād aptiedab. Sie tall, . , ku puoga sai dienaste vōtt, . d, siz mēg teim, . pōland, . kskēra, az lask, . g mād puoga kodai, ku mēg lām entš jellam, . ks puost, . . Ikš ibbi vel vol, un se kah sprōgiz mōz. Ka vol avīz, . d sizal kē, . rat, . d, ku um pōlan, . st nēdi kodai, kis att, . apgōdnikad. Mēg lekšma entš pagast jūr, . , ku pagast, . n vol spriež, . mest un tied, . m, . st, . kient, . um vajag kodai. Bet ne tōšt, . ,

ku nēdi vōiž palle un and mid-gast nāntan. Bet mēg
 joutam rouž, nīs mēg nāntan vōim and. Kil mēg keima
 ents naitis, sie tālle kingan kōrd pagast jūs, bet
 ne iz tāeta, seda, ku min puoga sōks kodai. Siz mēg
 teim, pōland-kskēra Vānt, aprink jūr. Māddan voī dok-
 tarast seld, lietūib, ku mēg ab uostrōdnikad, ku seda
 poiga un vajag kodai. Bet ka tāsa mēg iz vōim savod-
 la. Siz min nai leks Rīg, tei pōland-kskēra tegiž mi-
 nistar jūr. Siz puoga sai atlast ad id kū kodai. Perrā
 tāman voī lēmst tāgiž.

Nei un vond min iga jelami. Nī mūd, set vēl, b la-
 bakam ku jāra kuol, ks. Iž um knapp, nai um švakk, puoga
 dienastis — nei mitt, mid-gast emind ab tik jell,
 un nī vodl, b set kuol, āgst.

Koštrag, 91VI.1920.

J.S. (57).

UŽ KUOLKA SODA.

Saksad voīta tāsa sizal un leksta Kolka. Se voī
 uonđžal varald. Meg vel amad magizma, ku krievad voī-
 tā tūnad ieza aiga. Ne voīta kažžist kurkst sōn un
 ne kizist, um ka pāgin saksti tāsa mō pāl. Meg voīma
 jāra ādag, mada un iz tuodam mitt, rōkand, kah. Iks voī
 kriev, z akurāt neiž seīli vāldad ibukst, ks, miez
 neiku sina, un kis tiedab, aga sa līd ka špion, z.

Nu, ni siz ne krievad voīta, sōnad teuta, ku saksad
 at Kuolkas. Nei ne pant, Kolka jedspēdan, un voīta vōt-
 tand tāsta puošid, kis ābt, b, nāntan patrōnad kand.
 Puolsta, Kuolka vaita ne voīta, satiekand saksad, ks.
 Ni līt soda. Iks kriev, z voī lānd il rek mō puā rōz;
 saksa voī ievantl, n, ku kriev, z lāb, un voī ir, n las-
 k. Siz kriev, z voī ka tiend ents lēdviskijid, vāldin
 un ir, n kah vast, lask, un voī jāra lask, n kōd, ks-
 toisten saksa. Munt saksad ūrgist jedspēdan. Siz voī
 iks saksa špion, z lānd Kuolka moiz, kīt, m, ku kriev, z
 um aigas, las urgad jedspēd. Un saksad voīta, lānad
 jāra neiku lūd, ks ulza pūst, d.

Toiz pāva at lānad salajid un salandand kuolandan
 sōpkad un kielad jāra. Iks um vond vel jels. Ne at pot-

kastand, laz sōg ka sē pagalam!

Nu, selli siz voi se už kuolka soda saksadaks.

Vaid, 13.VII.1920.

L.B. (64).

KIS SA UOD?

Min vei leks Pitragal. Tam lamp voi jara kaddan. Ta astiz undarstants un neiz sei entš lamp. Ta kitiz surnien, ku se tase um tam lamp. Bet surniez kitiz, kui se tam lamp on, ku sellizi lampidi pabrik tieb diezgan. Nu, bet vei set kitab, ku se tam lamp um un polab, laz surniez atandag tam lamp kadda. Siz surniez kizub vei kadst nei: kul, kis sa uod?, voi sa uod letkiel risting aga sa uod liv? Min vei kitab tamnan vaste, ku ta um seld sind mast liv. - Nu, ku sa uod liv, kitab tamnan siz se surniez, kus sa uod liv, siz mina uskub, mis sina rokandad, un siz ma andab sinnen sin lamp kadda. Bet ku sa volks letli, siz ma kil ab uskaks sinda, siaperast ku ne letlist, nedi ma ab no leudnā mitte ita, kis um guodig risting. - Un vei sai entš lamp kadda.

Kostrag, 9.VII.1920.

J.S. (57).

TOVVABROUTŠAJID.

Sie talle Pitrag kilas ikš miez tož broutš. tovv. Ta kitaz, laz rouz tam jur lakkad, ku ta ajab amdi kuredi uldz. Un tam jur leksta pagin. Tama kitaz amadan, kis tul, ku perre kim pavve ne broutš. bed ildz un ku lug nanteh paldiž um tauž.

Ni id šdag ne amad vonnad kubs un vodland, ku tulab se piva stund. Bet ab uote savodland. Siz at lanad kodai muragal. Bet uondžal teiž ikš nai um nuten ildz un land muntan kah kitam, ku ni ta broutšab tovvaz. Un ikš um vond notappen vaskaz - sie škinken jara muntan, ku tamnan entšen abuo vajag emit midagast. Toi nai teiž nokietan notidi - nant um guven tulle. Un ni ne at lanad, at vodland un paland, ku ne ni broutš. bed ildz.

Nī ne nānād, ku ikš pīla tulab. Ne at mōtlānd, ku se nānt vōtab īn. Bet ku se pīla um sōnd nānt jūr, siz ta um laggen jāra. Nu, ni se pivamiez um kītān, ku ikš um patli nānt segast un ku um lēmast un ajamast sien se kure uldz. Siz ne at aijānd seda ku rest uldz: ne at puolad pāl pallānd Jumalt, pā mōs, perz gāisās. Perre pivamiez um kītān, ku paldiž tāmān piezvanub tavvišt, ku ni ne broutsābād ilz.

Bet pitragnikad vāntlābād lāb tagan, kui ne sāl jelabād un nagrābād ku piñid. Nu, nei se pivamiez ie vāntlāb un ailāb dālbaks nāntān tagan un tōb nānt mōzā rabbā, bet ne at vōinād isurgā. Un se pivamiez um lānd tāgiž un pallānē teiž. Siz ta um kītān, ku ni līb lēmast kodai, bet laz ne āb strōdāgād emiñt, laz kāgād amād vāldiš ōriñiš, ku perre nēlakimdā pāvā ne broutsābād jedspēdān siest passouīst, laz mīgād jāra entš vīlā, ku nāntān āb uo emiñt vajag seda vīlā, mis vajag um mō pāl. Un siz ka at vīnātāmān, kis sōb siezā uskā, mūnda um vīnd pūndiñ vōita, mūnda vozā, mūnda vāskast, mūnda pieniz joudi pa-pūndiñ, laz set sōgād tām uskā, ku siz lībād jelsā touvas. Un amād at kānād vāldiš ōriñiš, ku pivād neitsād.

Nu, ni um attund se nēlakimdāz pāvā, ku ne ni broutšākst. Ne at vel pallānd Jumalt, bet ni ne at nānād, ku tulab musta ōpkaz silla un amādi apnūškāb un pivamie jūr kadub jāra. Nu, siz ne rākast, ku pivamiez um kure un ku se āb uzbroutšā touviž. Toiz ōdāg ne teiž pallānd un siz ne nānād, ku tulab ikš miez sizzāl, zōig kāds, un zōigāb pivamie sālga. Pivamiez īž um vond noigtān, ku ig um tund sālgašt mō neiku vež.

Amā ie ne at muotšānd; siz um tund pivapāvā uo mag. Nī ne at lānād kodai tikkiš. Se pivamiez um iend iksiggiñ istam entš rāi pāl. Amād at lānād lōtāl, un ta um vōttān īd va pan kādā un zvañnān: bim, bom, bim, bom! Siz ta um nānd, ku drougā piñ lāb siemā tām kanamūñdi. Nei ta um ailān un akkān sie piñ kādā, īž kītān nei sie piñnān: sa sied amād kanamunad jāra, mis siz minnān līb sieda! Ni ta um laskān sie piñ vāldiñ un lānd tubbā un zvañnān teiž: bim, bom, bim, bom!

Perre seda tuī voddāldāb-vōlikštāks, vōtāz pivamie vizza, mikšperast tā Jumal sōnnā appolgāb. Tā kītāz, ku tā āb appolg, ku tāmān nei Jumal touvast kītāz,

tab, bet ne višt, tām Duonig, un paņt, tsiet, m.
 Perre ta sai vāldin, bet ei guodig, ks un eminē-
 di rousti iz mōn. Bet Pitregal ta iz sō emint kuo-
 ž, un siz ta tuī mād killa.

Vaid, 16. VII. 1920.

J.S. (15).

ID SODAMIL NOTIK.M.

Se voī kūžtoiat, ns āigast, s nōvember-kūs, ku me
 pīliz, m Kārvat kōnk, d sizal un tapliz, m oustrieš,
 d, ks un diezgan dūšig me peksiz, n nēdi. Bet Ids jou-
 k, s pāvas oustrieš, d apsnikist tāgiž lād. Siz ne
 eita paikel Id sūr kōnka ala. Siz mād Balašovski
 polk, n voī izant, d pavēl, kus kuož, s un kui j, n un
 kui sūr joud un kui ne at appann, d. Siz mēg saim,
 izvōtt, d seiskind, s. viž rīstingt un saim, sōt, d iz-
 lūk, m. Mēg lekš, m kah un neiz, m nēdi, kus ne voīt,
 un kus kuož, s ne pīl, st. Se voī uonđzil varald. Mēg
 voīl, m amad jāra vāz, n, d, bās ūnda, bās siem, t un bās
 juom, t. Sie uonđzil voī sūr sangdi ud neiku mit- mi-
 dādk iz vōim nād, s. Siz mēg akiz, m tulm tāgiž entš
 zinād, ks, bet meg nomūdziz, m un iz liedam entš pol-
 k, s. Siz mēg mūdziz, m kašs pāv, v, un kaks ied, s un ie-
 mūdziz, m nānt rezerv, d sille. Ku ne sait, s mēdi maņ-
 n, s, ne izsōtist tulīn lēdēt, aid, ks mād, n tagan un
 akist pids mēdi lask, m. Jeast, s puold, s tuīt mād, n
 pāl, s, ne nāžēlig, d madjār, d. Siz mād, n emin iz uo
 midād tied, s, un meg voīl, m piepīkst, d paand, s. Un nei
 mēg sadiz, m Oustriji vaņgib, z.

Ne tulīn mād, n vōtist jāra tikkiž, mis set voī.
 Minn, n voī seis kopik rōd, s, un sie ka vōtist jāra.
 Kien voīt juvad ōr, n, d sāl, gas, nānt ka vedist mōz, s
 un pāl, d ajist mād nānt štabb, s. Sāl mēdi izdālīn-
 tiz kōt, s rind, s, un mād, n nei voī vodl, m, st kašs-
 kolm stuñd, s, kamār attuī nānt palkovnika. Siz se tē-
 rintiz mād, ks nei: tērintš, balašovts, d, kus te tō-
 t, s broutš, s — Krākov, s.?! Nei ta mēdi pienagriz. Sāl
 mēg saim amad uzvōtt, d, nei ku me pīliz, m. Bet sied, s
 mād, n ist āndat. Siz ajist mēdi seīliz mōtsanaig, s
 un vedist drōt- ūog, s immarkout mēdi, un paņt ama im-
 mar mēdi vaktid. Sāl me pīliz, m Id pāva un ie.

Siz mēg saim aizaitād īd rōdarek-štants, z un sāl
lōtist mēdi vagonād silla, neika jelaīdi, un višti
jedspēn jo kougan, kus vol' emīn mād velīdi. Se sai
nutt, d "vaņgnīkad lēg, r". Sāl mādān leks slikti.
Meg vol' m nēlgas, teid mēdi seit, un madjārād ra-
bist stokid, ks un ajist smaga tie jūr pāvad un ied
leb strōd, m. Sāl mēdi iedaīntiz amdi īd, kubbe un
āndiz mādān rōz aiga atnovv. Ku se āiga vol' pa-
lānd, siz saim amad teiž piekērat, d un sōt, d jed-
spēn tiel, , kus vol' vaidzig. Kevad me broutsiz, m tie-
l, amad un saim ait, d un rabt, d. Strōd, m- st vol' bās
maks, .

Nei me nostrōdiz, m tiera āigast. Me īž vol' m
ēntsta apsnīk, nd un kōliz, m urg, jedspēn. Meg noūr-
giz, m ka un ieūrgiz, m Krievomōl, Ukrain, z. Mina īž
vol' kalamie rištong va vaņst, līvišt Kuramōl. Siel
āigal vol' t, saksad Ukrainas. Mādān dokumentīdi mit-
t, mingiži iz uo un meg iz tuod, m saksad, n ēntsta
nākt, - ja ne saīt, teuā, siz ne mēdi norabist un
sōtist tēgiž. Nei mina sai slepstan tiera āigast ka-
mar leksta saksad ulz, . Siz ietult, silla punnist.
Mina pōliz, laz sōt, g mīnda kodai. Ne minnān kītist,
ku kodai āb luon brouts, un labak, m un lām, st riki-
di voi buržuidi tapam, ku paldiņ un se āiga, kus un
iznīd, mīst amad rikk, d un iem, st amad, n īdlīdzig, ks.
Bet mina nēdi iz kūl un tōž kodai brouts, . Siz ma sai
vodl, m vel juva strēk, jo mēg kūliz, m sāl, , ku rouđ rō-
kandist un kītist, ku tulab ikā sūr jendraī D e n ī -
k i n, ku sien un sūr joud un ku se nei slikti āb tie,
ku teit, punnist, ku se mit-īt, rištīngt āb tapa un
mit-īt, āb nīd. U

Nu, un ku mina savodliz tānda, ku ta attuī Ukrai-
n, z, siz ma leks tām valdībmiēd jūr un pōliz, laz mīn-
da sōt, g kodai. Ne minnān kītist, ku nānt, n āb uo vōi-
m, st mīnda aizsōt, . Mina mōtliz, mis ma nī laz tieg, .
Rōd, minnān iz uo un tied, ma iz vōi sōd, . Nei ma vol'
piepīkst, d lād, Denīkin sodavāgg, , unn nei ma ka leks.
Lēm, ks minnān' diezgan juvist sieperast, ku kriev, d, n
un ieslavīnt, d, ku letkielnīkad at sūrd sodamīed. Sie-
perast ne izpidist mād vast, diezgan juvist. Nei ma
nuojēliz seie kūd, . Siz ku savodlist tānda, seda sūrd.
Denīkint, siz tāma mit sugīd iz iznākt sellī, mingi ta

sai kīt-d: tãma attul' neiĩž neka lãmbaz sud õriñiš,
 akiz zĩdĩdi tapam, võtiz roud, n jelaidi jara, laskiz
 roušti mõz, kis iz uot mit sugid siliist, un nei ta
 izpuoštiz amad roud. Sieperast tãmm, n ne vondzist
 pãvad ist uot kõgin: ta iž voi vierda pielak, n ne-
 ka pãrmaz, un aizũrgiz jedspẽn Konstantinõp-1, z, Turk-
 paša jũr, voi kus kure ta lekš. Un mēdi ta jetiz, laz
 me tieg, d mis set iž tõm. No, meg iz uom ka mulkist:
 me teim, mis mād, n tĩkiz, kus saim, sãl võtiz, n, bet
 āndam, z iz āndam mit iđ, n.

Bet mād, n kah ne knašš, d pãvad ist uot kõgin,
 ku me jeliz, n nei neka vana Ādam paradĩz, s. Siz ku
 roud mēdi apsnĩkist un emiñ ist võit, gloib, mēšti,
 siz pids Kriev, kĩldi un pids zĩd-kolonidi naist un
 mied akist mēdi dãlbad, ks triets, n, neiĩž, neka Kain,
 pids passoult. Un nei mēdi aiztrietsist Rumĩni ruo-
 biž aig. Me mõtliz, n, ku sãl meg sõm eñts, n glõpsant,
 bet sãl iztul' vel ju slikti: sãl maldavãn, d kĩtist,
 mād, n, ku nãnt, n ab uo kure āpust, ĩi vaidzig, un iz
 lask, t mēdi eñts mõz, sill.

Un nei meg blandiz, n kõgin aig, kamãr noblandi-
 z, n mulkist puolid sõn, kis mõtlist mēšti sũrd, z juvamt
 sõm. Bet mād, kãdst ne iz sõt, mitt, midãd - mingis va
 vana engliš flint set. Mis mād, n voi juvad ažad, sũr-
 kabald, tank, d un kakškind, kũž brunãviltsant, nãnt meg
 jetiz, n tikkĩž iđ, pilsãt, mis nutab Tiraspõl. Ne eit,
 tikkĩž punnist, n, kienda me lugiz, n eñts, n pa-vastub-
 nikad, ks. Meg zõãdat, d, kis voim, tõž, n kil, ku um saart,
 n, st, bet nãnt jendraĩd, n voi zãl. Ne kĩtist mād, n, ku
 seĩliži juvdi aždi ã voi puoš, t, ku Kriev, n mõi veit,
 nēdi um. Van, nei ne sodikšist, ne sũrd mied; seĩli juva
 voi jendraĩ Brẽdov punnist vast, se iž Brẽdov, kãs pal-
 diž um Vrang, l dienast, s, kis izvaliz vierda, tapliz
 punnist, ks un tutkam-tutkam, s apzãliz nēdi:

Nei tãma siz ama eñts roud, ks ielekš Puoliz. Jo
 koug, n mina ab tieda, mis sãl voi un mis sãl um. Nei
 mina broutšiz kodai un paldĩn um konna. Un seĩli um
 se lopandikš.

MIN USK.

Ma uob ikš līv, miez, bet letlist tōb, d mīnda vegliz tied, pa-letliz-ka. Un jenna ka um paldīn sellīzi, kis ab tōt līv, kiela, rikand, un ārmast, b, d jembit letkiela. Bet ma tōb uolda līv, rīsting un entš lāpši ka sie pāl kazat. Sieperast ma entš puoga ka iz ānda letliz dienast. Siz ne mīnda utist vizz, un pañti tsiet-m. Ne iz tułti un utisti vegliz min puoga jāra. Ma nant, n kītiz, ku ma sieperast ab ānda, ku ma ab uo letli rīsting, ku ma ab tō uolda letliz pavalstnika un ku min u s, k ka ab vėi vegliz-tēdi un vierda vall. Letlist seda iz pant tād, l, spričisti minn, n kolasada rubl, stroipa un kītisti, ku ma vołli sind, n un kazz, n Letmōl un sieperast ma vołli letli, un minn, n vołli lēmist nant dienast.

Bet minn, n um selli usk, ku minn, n um tiemist akuraat nei, kui Kristus un tām apost, l, d at opatan, d. Un ne at opatan, d, ku um lagg, mist nēsti rovvišt jāra, kis nei ab tiet, kui ne at opatan, d. Kōd, kstoist, n aigast um lānd ju, ku ma uob lagg, n pivastkodast, sieperast ku sāl ab opat, t Jumal-sōnn, nei kui Kristus seda um opat, n. Ka Kruogast ma uob lagg, n un pīp, ast. Kristus opatiz, ku ab vui mīk (mōk) kād, a, utt, a un tap, a. Bet jega valdib pīlub tapamiz pāl, un sieperast minn, n um lagg, mist ka jegast valdib, ast.

Piza, 4.VII.1920.

U.K. (47).

KNAŠ NEITST VĀLDAPUTK, Z.

Knaš neitst vāldaputk, z, u sa līd, a minn, n?

-Ab lī sinn, n, ab lī sinn, n,
min sidam ab luots sin jeng, a pāl.

Ku meg lām, a āltar jūr, a, u sa līd, a minn, n?

-Siz līb sinn, n, siz līb sinn, n,
sin sidam luotsub min jeng, a pāl.

Lagd, Ella.

Järelmärkuseks.

Käesoleva Liivi lugemiku andega asutakse avaldama liivikeelseid tekste, mis allakirjutanu kogunud suvel 1920 ja hiljem. Algupäraselt on kõik tekstid kirjutatud foneetiliselt täpikäälsemas teaduslikus transskriptsioonis. Käesolev anne on aga ümbertöötatud igapäevases kirjas tarvitatavasse normaaltransskriptsiooni, et lugemik saaks sellega liivlastele enestelegi loetavaks. Samast juhtnöörast tingitud on ka tekstide sisuline valik: siia on koondatud jutustused, kus peegelduvad sündmused, mis liivi rahvale enesele mingipärasast kõige enam meelde jäänud ta kaugemast ja ligemast minevikust. Selle kõrval on mahutatud siia ka mõned enam isiklikumad mälestused, mis aga siiski omalt poolt aitaksid pildistada liivi ajaloolist ja kultuurilist minevikku üleüldse. Tekstid on mahutatud sisuajaloolises järjekorras. Neist on ainult nr. 2, 18 ja 19 lääne-liivi murde alalt, teistes kõigis esineb ida-liivi murre. (Külad geograafilises järjekorras on loeteldud tekstis nr. 6, lhk. 6.) Igas tekstis on püütud väljendada ka veel kohaliku küla murret ja autori individuaalseid keele iseäraldusi, nii palju kui seda võimaldanud tarvitatud pääliskaudne transskriptsioon. Mingi keelelise järjekindluse läbiviimisest ei ole võinud muidugi juttugi olla. Sellepärast esinevad ka paljud üksikud sõnad ja vormid mitmel ja tihti juhuslikul kujul. Igatahes ei säegi käesolev anne enesele valjumaid teaduslikke nõudeid, vaid tahab ainult olla esimene liivikeelse trüki harrastamiskatse.

Häälivate transskribeerimises oleks eriti allakriipsutada:

Käesolevas lugemikus tarvitatud esimese silbi **e**-le vastaks foneetiliselt täpikäälsemas transskriptsioonis harilikult **ie**; **o**-le — lääne-liivis **uo** ida-liivis **o**; **g**, **d**, **b**, **z**, **ž** on helilised, kuid helitu konsonandi eel helitud; **s**, **š** abil väljendatakse lühikest geminaati; geminaadis **vv** osutab esimene komponent **u**- lõpulist diftongi.

Tartu, 25. V. 21.

O. Loorits.

Sisu.

1.	Liivi rahvuslaul	1
2.	Rannaline	2
3.	Esisõna raamatu kokkusäädjailt	3
4.	Kuida <i>Kuolka</i> nimi on „sugenud“ (=tekkinud)	5
5.	Kuida <i>Pitræg</i> küla on sügenud	5
6.	Kuida <i>Koštræg</i> küla on sügenud	6
7.	Kuida lätlased said randa „majapaigad“ (=talukohad)	6
8.	Manifesti-isand.	8
9.	Inglise sõda (1855)	9
10.	90 vene laeva liivi rannas tormi käes	10
11.	Kuida ma Peterburis kõnelesin liivi keelt	10
12.	Meie kalamehe-elamine	11
13.	Liivlaste elamise üle ilmasõja ajal	12
14.	Uus Kuolka sõda	16
15.	Kes sa oled?	17
16.	Taevasõitjad	17
17.	Ühe sõjamehe juhtumused	19
18.	Minu usk	22
19.	Ilus neitsi, valge-õis	22
20.	Järelmärkuseks	23

PE $\frac{A}{621}$ 921, 1
1

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00130641 0